

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **P. Č.**, zast. JUDr. Bronislavou Wittnerovou, MSc., advokátkou, se sídlem Jiřího z Poděbrad 839/9, Olomouc, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 1. 7. 2014, č. j. 72 Ad 20/2013 - 91,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně advokátce JUDr. Bronislavě Wittnerové, MSc. **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 3.900 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobkyně nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 4. 4. 2013, č. 625 122 0030, žalovaná podle § 56 odst. 1 písm. d) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, snížila žalobkyni od 8. 5. 2013 výši invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, který vyčíslila na 6.623 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí žalovaná uvedla, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc ze dne 5. 3. 2013 žalobkyně již není invalidní pro invaliditu třetího stupně, nýbrž pro invaliditu druhého stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 50 %.

V řízení o námitkách žalobkyně vydala žalovaná rozhodnutí ze dne 24. 6. 2013, č. j. 625 122 0030/315-JS, kterým své rozhodnutí ze dne 4. 4. 2013 zcela změnila

tak, že žalobkyni podle § 56 odst. 1 písm. d) a § 41 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění snížila od 8. 9. 2013 výši invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, který vyčíslila na 5.192 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že v rámci námitkového řízení přezkoumala zdravotní stav žalobkyně a zjistila, že podle posudku ze dne 9. 5. 2013 jde o invaliditu prvního stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní schopnost žalobkyně o 40 %. Datum změny stanovil posudek na 5. 3. 2013. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně byla stacionární residuální spastická paraparéza dolních končetin s větším postižením levé dolní končetiny s poruchou cití pro teplo a bolest od Th 6 dist., t. č. sfinktery funkční. Toto zdravotní postižení odpovídá kapitole VI., položce 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. s mírou poklesu pracovní schopnosti 30 %. Vzhledem k jeho vlivu na schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo se rekvafikovat se tato hodnota podle § 3 odst. 2 téže vyhlášky zvyšuje o 10 % na celkových 40 %. Lékař žalované konstatoval, že Okresní správa sociálního zabezpečení Olomouc neposoudila zdravotní stav žalobkyně objektivně a její závěr nevycházel ze správného použití posudkových kritérií. Námitky žalobkyně označila žalovaná za nedůvodné s odkazem na skutečnost, že komplexním posouzením zdravotního stavu byl zjištěn první stupeň invalidity. Změna výše invalidního důchodu mohla být provedena až ode dne následujícího po uplynutí období, za které byl důchod vyplacen, tj. od 8. 9. 2013. Žalovaná dále popsala výpočet výše invalidního důchodu.

V žalobě žalobkyně namítala, že žalovaná nevzala v úvahu všechny okolnosti jejího zdravotního stavu a posudkový lékař nereagoval na připomínky a námitky žalobkyně. Zdůraznila, že její profese prodavačka - pokladní je značně fyzicky náročná a vyžaduje dobrý zdravotní stav. Připomněla, že její diagnóza je onemocnění míchy, při chůzi užívá dvě francouzské hole a případný pád může mít za následek rozšíření ložiska v míše a trvalé ochrnutí dolních končetin; jakýkoliv úraz může mít fatální následky. Podle lékařské zprávy ze dne 8. 3. 2013 se jedná o trvalé funkční postižení, které nelze zlepšit ani operačním zákrokem. Žalobkyně konstatovala, že její zdravotní stav měl být hodnocen podle kapitoly VI., oddílu 2, položky 1c, písmene c) vyhlášky č. 359/2009 Sb., což odpovídá invaliditě III. stupně. Napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu bez přihlédnutí k § 3 odst. 1 zmíněné vyhlášky.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 1. 7. 2014, č. j. 72 Ad 20/2013 - 91, žalobu zamítl. V odůvodnění rozsudku soud konstatoval, že žalovaná plně vyvrátila námitky žalobkyně a napadené rozhodnutí není nepřezkoumatelné. Při posouzení dochované pracovní schopnosti žalobkyně vycházel soud především z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě ze dne 9. 10. 2013 včetně jeho doplnění ze dne 12. 2. 2014 a z posudku Posudkové komise MPSV v Hradci Králové ze dne 6. 5. 2014, které se zcela shodovaly a vůbec se nelišily ani od závěrů posudkového lékaře žalované v námitkovém řízení. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně označily posudkové komise reziduální lehkou spastickou paraparézu dolních končetin s větším postižením vlevo na podkladě míšního ischemie ve výši Th 6/7 s přetrvávající poruchou algického a termického cití od Th 6 a s občasnými lehkými poruchami funkce svěračů. Míru poklesu pracovní schopnosti stanovily komise podle kapitoly VI., položky 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. na 30 %, horní hranici zvolily vzhledem k občasným lehkým poruchám funkce svěračů. Tuto hodnotu s ohledem na profesi žalobkyně zvýšily o 10 % na celkových 40 %. Soud uvedl, že všichni posudkoví lékaři v námitkovém řízení a u posudkových komisí se shodli na tom, že k vyššímu ohodnocení nebyla naplněna objektivní kritéria. Soud shledal zmíněné posudky posudkových komisí úplnými, logickými, bezrozpornými, odbornými a přesvědčivými. Obě posudkové komise se vypořádaly s námitkami žalobkyně, včetně komplexního posouzení

pokračování

zdravotního stavu. Obsah a závěry posudkových komisí nejsou v rozporu s předloženými lékařskými nálezy a znaleckými posudky. Pro zařazení žalobkyně pod ustanovení vyhlášky s vyšším procentním ohodnocením nebyla splněna kritéria; Posudková komise MPSV v Hradci Králové podrobně zdůvodnila, co a z jakých důvodů bylo v předcházejícím řízení posudkovým omylem. Soud konstatoval, že v průběhu soudního řízení byly vyhodnoceny všechny lékařské zprávy od příhody žalobkyně dne 10. 4. 2011 do data vydání napadeného rozhodnutí 24. 6. 2013; stav žalobkyně je stabilizovaný, nové lékařské zprávy nepřinesly nové posudkově významné skutečnosti a žalobkyně je schopna práce s omezeními popsány v pracovních rekomandacích. K námitce žalobkyně, že byla ke své žádosti rozhodnutím ze dne 9. 6. 2014 uznána osobou se středně těžkým postižením, soud podotkl, že tato skutečnost nastala po vydání žalobou napadeného rozhodnutí a šlo o zcela jiné řízení. Žalobkyně si může podat novou žádost o zvýšení invalidního důchodu. Zjištěný pokles pracovní schopnost žalobkyně ve výši 40 % je nižší než 50 nebo 70 % potřebných pro přiznání invalidního důchodu pro invaliditu druhého nebo třetího stupně, soud proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost a navrhla, aby jí soud ustanovil zástupce. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 16. 7. 2014, č. j. 4 Ads 140/2014 - 10, ustanovil zástupkyní stěžovatelky JUDr. Bronislavu Wittnerovou, MSc., advokátku.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka předeslala, že v roce 2011 prodělala míšní ischemii s následky v podobě spastické paraparézy, poruchy taktilního a termického cití od Th 6 a lehce oslabené funkce sfinkterů s omezenou možností chůze za pomoci dvou francouzských holí; tento stav je podle lékařských zpráv nevratný, proto žalovaná přiznala stěžovateli invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně od 21. 4. 2012. Stěžovatelka nesouhlasila se snížením stupně invalidity a namítala nedostatečné odůvodnění napadeného rozsudku spočívající v nezohlednění předložených posudků prof. Urbánka a MUDr. Fargaše. Z odůvodnění rozsudku není patrné, proč se soud těmito posudky blíže nezabýval, stěžovatelka proto konstatovala pochybení soudu při hodnocení důkazů. Tyto posudky měly být hodnoceny jako každý jiný důkaz. Stěžovatelka dále poukázala na rozdíly mezi posudky posudkových komisí a posudkem prof. Urbánka, který při hodnocení paraparézy neuvádí výraz lehká, čímž mění význam poruchy pro její kategorizaci podle přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb. Z posudku prof. Urbánka rovněž vyplývá, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je akutní míšní cévní příhoda, proto stěžovatelka měla být zařazena minimálně do kapitoly VI. položky 1c přílohy ke zmíněné vyhlášce. Skutečnost, že se soud nezabýval rozpory v posudcích, naplňuje důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Stěžovatelka dále obecně zmínila, že nepřezkoumatelnost rozsudku zakládá také to, že z odůvodnění není zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení a proč žalobní námitky vyhodnotil jako liché, mylné či vyvrácené. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v doplnění kasační stížnosti. Neshledal přitom žádné vady, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Stěžovatelka se dovolávala kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., podle kterého „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“

Z obsahu posudkového a soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti.

Z posudku prof. MUDr. Karla Urbánka, CSc., znalce v oboru zdravotnictví - neurologie, ze dne 3. 1. 2014 vyplynulo, že stěžovatelka trpí spastickou paraparézou dolních končetin s hypestezií (sníženým vnímáním dotyku, tepla, chladu, bolesti) distálně od míšního segmentu Th 6 a poruchou exkrecečních funkcí. Zdravotní stav je plně stabilizován, významné zlepšení lze pokládat za prakticky vyloučené. Otázku, do jakého stupně je omezen pracovní potenciál stěžovatelky, znalec nezodpověděl, neboť nespadá do odvětví neurologie, ale do posudkového lékařství.

MUDr. Igor Farkaš, znalec v oboru zdravotnictví - soudní lékařství, v posudku ze dne 24. 3. 2014 poukázal na zprávu neurologa MUDr. Š. ze dne 8. 3. 2013, podle které spastická paraparéza významně limituje lokomoci stěžovatelky. Znalec vyslovil, že slovo „významně“ nelze vyložit jako „lehce“ ve smyslu kapitoly VI., položky 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Podotkl, že stěžovatelka vůbec nemůže vykonávat některé denní aktivity, což převyšuje položku 8h i 8i. Znalec hodnotil pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky (mysleno pracovní schopnosti) v rozmezí 50 - 70 %, tj. druhý stupeň invalidity.

Podle posudku lékařky žalované ze dne 9. 5. 2013 byla rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky stacionární residuální spastická paraparéza dolních končetin s větším postižením levé dolní končetiny s poruchou cití pro teplo a bolest od Th 6 dist., t. č. sfinktery funkční; podle MR nález ložiska v úrovni Th 6-7 se stacionárním nálezem v.s ischemické etiologie, sy a. spinalis anterior v 04/2011, tj. funkčně lehká paraparéza s narušeným stereotypem, zachována plná soběstačnost. Ze zdravotní dokumentace podle lékařky vyplývá dobrá regrese neurologického nálezu, s výrazně pozitivním efektem řízené rehabilitace; přiznání invalidity třetího stupně v roce 2012 bylo nadhodnoceno (posudkový omyl). Lékařka žalované hodnotila zdravotní postižení podle kapitoly VI., položky 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. mírou poklesu pracovní schopnosti 30 % (horní hranice). Tuto hodnotu podle § 3 odst. 2 citované vyhlášky zvýšila o 10 % na celkových 40 %. Zdravotní postižení neodůvodňuje stanovení vyšší míry poklesu pracovní schopnosti, nelze prokázat středně těžkou paraparézu. Zjištěný zdravotní stav odpovídá invaliditě prvního stupně.

Posudková komise MPSV v Ostravě v posudku ze dne 9. 10. 2013 shledala stěžovatelku invalidní v prvním stupni. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky byl stav po atace míšní ischemie v oblasti Th 7, k datu vydání napadeného rozhodnutí (24. 6. 2013) se spastickou paraparézou dolních končetin lehčího stupně, výraznější vlevo, poruchou taktilního a termického cití od Th 7. Toto zdravotní postižení je uvedeno v kapitole VI., položce 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. V rámci rozpětí 20 - 30 % hodnotila komise stav stěžovatelky horní hranicí, kterou zvýšila o 10 % pro poruchu cití a subjektivně udávané občasné epizody urgency, tj. pokles pracovní schopnosti celkem o 40 %. Kritéria uvedená pod položkami 8i, 8j, 8k a 8l nebyla splněna.

V posudku ze dne 12. 2. 2014 Posudková komise MPSV v Ostravě doplnila, že objektivní nález znalce prof. MUDr. Karla Urbánka, CSc. je prakticky stejný jako nález zjištěný vyšetřením neuroložkou v komisi dne 9. 10. 2013. Nejde o žádné rozpory mezi odbornými nálezy a posudkem ze dne 9. 10. 2013, proto posudková komise tento posudek potvrdila.

Podle posudku Posudkové komise MPSV v Hradci Králové ze dne 6. 5. 2014 byla rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky reziduální lehká

pokračování

spastická paraparéza dolních končetin s větším postižením vlevo na podkladě míšní ischemie ve výši Th 6/7 s přetrvávající poruchou algického a termického cití od Th 6 a s občasnými lehkými poruchami funkce svěračů. Míru poklesu pracovní schopnosti stanovila komise podle kapitoly VI., položky 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. na 30 %, horní hranici zvolila s ohledem na občasně lehké poruchy svěračů. Vzhledem k profesi stěžovatelky zvýšila komise základní hodnotu o 10 % na celkových 40 %. Posudková komise uvedla, že při hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky dne 21. 3. 2012 došlo k posudkovému omylu, protože stav byl hodnocen podle položky pro posuzování po cévním postižení mozku a míchy nebo po dětské obrně jako středně těžké funkční postižení (kapitola VI., položka 1c); přitom nebylo zhodnoceno postižení dolních končetin a podle odborných nálezů se nejednalo o postižení středně těžké, ale lehké. Zdravotní stav měl být již tehdy hodnocen podle kapitoly VI., položky 8h jako lehké postižení s procentním rozmezím 20 - 30 %. Přiznání invalidity třetího stupně proto posudková komise označila za posudkový omyl, stejně tak jako snížení na druhý stupeň podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc ze dne 5. 3. 2013. V rámci posudkového zhodnocení citovala posudková komise kromě lékařských nálezů a zpráv také znalecký posudek prof. MUDr. Karla Urbánka a znalecký posudek MUDr. Fargaše z oboru soudní lékařství, který označila za irelevantní vzhledem k posuzování invalidity.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu posoudil Nejvyšší správní soud jednotlivé námitky stěžovatelky a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V projednávané věci jde o nárok na dávku důchodového pojištění, jejíž přiznání či další trvání je podmíněno dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou, k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost občanů posuzuje podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise.

Posudkové komise jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu, ale též k posouzení poklesu pracovní schopnosti i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, jejím stupni, vzniku, trvání či zániku. Výsledný posudek je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na který je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Posudek lze považovat za úplný a přesvědčivý pouze v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k účastníkem řízení udávaným potížím, zodpoví jeho námitky a své posudkové závěry náležitě zdůvodní.

Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak posudek, který splňuje požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi podstatnými okolnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí.

Předně musí být z posudku zřejmé, že zdravotní stav občana byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotní dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby tak nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti stanovené klinické diagnózy. Dále v něm musí být uvedeno, v jakém rozsahu je v důsledku rozhodujícího zdravotního postižení (samozřejmě za předpokladu, že zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav), pracovní schopnost omezena. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti vyhodnotí pak posudková komise podle příslušné vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí, postižení posléze podřadí

podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k této vyhlášce a současně objasní, proč v rámci zde stanoveného rozpětí určila míru poklesu ve výši jí stanovené. Rovněž uvede, proč rozhodující zdravotní postižení nepodřadila pod položku, u níž míra uvedeného poklesu je z hlediska nároku na dávku pro žadatele příznivější. Konečně též uváží rozsah a závažnost případných dalších zdravotních postižení (event. i jiných příčin zde uvedených) pro možné zvýšení základního bodového ohodnocení, řídíc se hledisky upravenými ve zmíněné vyhlášce. Posudkový závěr by měl být náležitě odůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá a ani nemůže mít potřebné odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především.

V případě, kdy dochází k odnímání pobírané dávky důchodového pojištění podmíněné nepříznivým zdravotním stavem nebo ke snížení stupně invalidity, je posudková komise povinna přesvědčivě odůvodnit, co se při porovnání s obdobím, kdy byla odnímaná dávka přiznána, ve zdravotním stavu pojištěnce přesně změnilo, jinak řečeno určit a objasnit důvod či příčinu zániku nebo snížení stupně invalidity. Podle konstantní soudní praxe jsou uznávány tři okruhy příčin, jež mohou vést k přesvědčivému odůvodnění zániku nebo snížení stupně dříve uznané invalidity. Jedná se o posudkově významné zlepšení zdravotního stavu, stabilizaci zdravotního stavu spojenou s adaptací např. na pouřazovou situaci, a tím i s obnovením výtěžné schopnosti ve stanoveném rozsahu, a dřívější posudkové nadhodnocení zdravotního stavu - tzv. posudkový omyl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2003, č. j. 4 Ads 19/2003 - 48, www.nssoud.cz). Pro přesvědčivost posudkových závěrů je nezbytné, aby v posudku uváděný důvod zániku nebo změny stupně invalidity byl zcela konkrétně a jednoznačně vysvětlen, neboť jen tak může soud získat potřebný skutkový základ pro správné právní posouzení věci.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, jež způsobují jeho nepřesvědčivost či neúplnost, nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to na rozdíl od posudkové komise nemá potřebné medicínské znalosti (obdobně se Nejvyšší správní soud vyslovil např. ve svém rozsudku ze dne 30. 9. 2009, č. j. 4 Ads 19/2009 - 38, nebo v rozsudku ze dne 14. 8. 2009, č. j. 4 Ads 178/2008 - 57, či v rozsudku ze dne 27. 2. 2009, č. j. 4 Ads 112/2008 - 52, www.nssoud.cz).

Výše uvedené neznámá, že by zdravotní stav a pracovní schopnost žadatelů o dávky nemohly být posouzeny znaleckým posudkem. Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 92/95, mimo jiné uvedl, že zásada zjišťování skutečného stavu věci (§ 153 odst. 1, § 250q, § 246c zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“) nemůže být omezena pravomocí Ministerstva práce a sociálních věcí podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. zřizovat posudkové komise s oprávněním posuzovat zdravotní stav a pracovní schopnost. Konstatoval, že není vyloučeno provést důkaz znaleckým posudkem, a to pro odstranění jakýchkoliv pochybností a obnovení důvěry občana v právo. Právní úpravu uvedenou v § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. neshledal Ústavní soud tehdy za protiústavní s ohledem na ustanovení § 250q a § 246c o. s. ř., která umožňovala aplikaci zásady zjišťování skutečného stavu věci prováděním i jiných důkazů, a dále též s ohledem na složení komisí upravené v § 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb.

Specifické postavení posudkových komisí spočívá právě v tom, že jsou nadány odbornou kompetencí v oblasti posudkového lékařství, což znamená, že jsou schopny z medicínského hlediska komplexně posoudit zdravotní stav účastníka řízení, neomezují se jen na některé lékařské obory a jsou odborně kompetentní k posouzení poklesu pracovní schopnosti a k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě. Na zjištěné zdravotní postižení proto mohou posudkové komise nahlížet odlišně oproti lékařům - specialistům, jejichž nálezy mají k dispozici.

pokračování

Odbornou kompetencí v oblasti posudkového lékařství však nedisponuje prof. MUDr. Karel Urbánek, CSc., který je soudním znalcem v oboru zdravotnictví - neurologie, ani MUDr. Igor Farkaš, který je soudním znalcem v oboru zdravotnictví - soudní lékařství. Závěry obou znaleckých posudků proto mohly sloužit jen jako podklad pro posouzení poklesu pracovní schopnosti, nikoliv jako přímý podklad pro rozhodnutí o dávce důchodového pojištění. Ostatně znalec prof. MUDr. Karel Urbánek, CSc. na tuto skutečnost ve svém posudku upozornil. Na rozdíl od něj se MUDr. Igor Farkaš pustil do hodnocení míry poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky, ke kterému však nemá potřebnou odbornou kompetenci; jeho závěry proto nelze považovat za relevantní.

Krajský soud tedy postupoval naprosto správně, pokud tyto znalecké posudky předložil posudkovým komisím, aby je zohlednily při hodnocení pracovní schopnosti stěžovatelky. Obě posudkové komise dostaly k dispozici znalecký posudek prof. MUDr. Karla Urbánka, CSc. a zahrnuly jej mezi lékařské zprávy, na jejichž základě zkoumaly pracovní schopnost stěžovatelky. Posudková komise MPSV v Hradci Králové obdržela od soudu rovněž posudek MUDr. Igora Farkaše, zmínila jej v souhrnu zdravotní dokumentace stěžovatelky a vypořádala se s ním poukazem na odlišnou odbornost tohoto znalce (soudní lékařství, nikoliv posudkové lékařství).

Stěžovatelce lze přisvědčit, že krajský soud mohl lépe zdůvodnit, proč při rozhodování upřednostnil posudky posudkových komisí a nevěnoval téměř žádnou pozornost znaleckým posudkům, které stěžovatelka předložila. Tento nedostatek však nezakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť krajský soud správně poukázal na to, že oba znalci nemají specializaci na posudkové lékařství, a podotkl, že k posudkovému hodnocení jsou kompetentní pouze posudkoví lékaři s příslušnou kvalifikací.

Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud zcela správně zkoumal úplnost, přesvědčivost a jednoznačnost posudků posudkových komisí, přičemž vzal v úvahu rovněž předložené znalecké posudky a vyslovil, že závěry posudkových komisí nejsou v rozporu s předloženými lékařskými nálezy a znaleckými posudky. Krajský soud tudíž tyto znalecké posudky při hodnocení důkazů neopomenul, pouze jim s ohledem na odlišnou specializaci znalců nepřikládal takový význam jako stěžovatelka.

Prostým porovnáním závěrů znalce prof. MUDr. Karla Urbánka, CSc. se závěry posudkových komisí Nejvyšší správní soud nezjistil žádné významnější odlišnosti. Skutečnost, že prof. Urbánek neoznačuje spastickou paraparézu stěžovatelky jako lehkou, nezpochybnuje správnost a přesvědčivost posudků posudkových komisí, kterým jediným přísluší hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky z hlediska přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Závěry znalce MUDr. Igora Farkaše nejsou způsobilé zpochybnit posudky posudkových komisí, neboť tento znalec překročil meze své specializace a vyjadřoval se k otázkám, ke kterým není odborně kompetentní.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti zdůrazňuje, že se obě posudkové komise i posudková lékařka žalované plně shodly na rozhodující příčině dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky i na jejím zařazení pod příslušnou položku zmíněné přílohy. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky považovaly posudkové komise reziduální lehkou spastickou paraparézu dolních končetin s větším postižením

vlevo na podkladě míšní ischemie ve výši Th 6/7 s přetrvávající poruchou algického a termického cití od Th 6 a s občasnými lehkými poruchami funkce svěračů. Toto zdravotní postižení podřadily posudkové komise pod kapitolu VI., položku 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., tj. *hemiparéza lehká (menší svalová síla a obratnost, změny v reflexech, změny kvality cití, některé denní aktivity vykonávány s obtížemi) nebo paraparéza lehká (některé denní aktivity vykonávány s obtížemi)*.

Nejvyšší správní soud, podobně jako soud krajský, považuje závěry posudkových komisí ohledně určení zdravotního postižení, které je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky, za přesvědčivé a úplné. Posudkové komise rovněž beze zbytku vyhověly požadavku na zdůvodnění snížení stupně invalidity, neboť vysvětlily, že přiznání invalidity třetího stupně i její snížení na druhý stupeň představovalo posudkový omyl. Tento omyl spočíval v nesprávném hodnocení zdravotního stavu podle položky pro posuzování po cévním postižení mozku a míchy nebo po dětské obrně jako středně těžké funkční postižení (kapitola VI., položka 1c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb.), aniž bylo zhodnoceno postižení dolních končetin; podle odborných nálezů se navíc nejednalo o postižení středně těžké, ale lehké. Zdravotní stav měl být již tehdy hodnocen podle kapitoly VI., položky 8h jako lehké postižení s procentním rozmezím 20 - 30 %.

Posudkové komise zpracovaly své posudky v řádném složení, za účasti lékaře z oboru posudkového lékařství a z oboru neurologie, tj. medicínské specializace, kam spadá léčba dominantního postižení stěžovatelky. Posudkové komise měly k dispozici kompletní posudkovou dokumentaci, obsahující celou řadu odborných lékařských nálezů, přičemž hodnotily i znalecké posudky předložené stěžovatelkou. Měly tudíž dostatečné množství podkladů k tomu, aby se objektivně vyjádřily k rozsahu a intenzitě zdravotních postižení, jimiž stěžovatelka ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí trpěla.

Za tohoto stavu nemá Nejvyšší správní soud pochybnosti o správnosti určení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu stěžovatelky, ani o jeho podřazení pod kapitolu VI., položku 8h přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Obě posudkové komise hodnotily míru poklesu pracovní schopnosti na horní hranici daného rozpětí 20 - 30 %, přičemž s přihlédnutím k dalším okolnostem (porucha cití a subjektivně udávané občasné epizody urgency, resp. profese stěžovatelky) zvýšily tuto hranici o deset procentních bodů na celkových 40 %.

Nejvyšší správní soud shrnuje, že stěžejním důkazem v řízení před krajským soudem byly posudky Posudkové komise MPSV v Ostravě a v Hradci Králové. Tyto posudky shledal Nejvyšší správní soud jednoznačnými, určitými, srozumitelnými, úplnými a přesvědčivými, neboť posudkové komise se v nich ve vzájemné shodě vypořádaly se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédly k potížím udávaným stěžovatelkou, zodpověděly její námitky (spočívající zejména v odkazech na předložené lékařské zprávy a posudky znalců) a své posudkové závěry náležitě zdůvodnily.

Se zřetelem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že zdravotní stav stěžovatelky byl přezkoumán řádně a objektivně, přičemž bylo nepochybně prokázáno, že ke dni vydání napadeného rozhodnutí, tj. k datu 24. 6. 2013, byla invalidní v prvním stupni invalidity podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelka tedy nesplňovala podmínky pro invaliditu druhého, resp. třetího stupně a žalovaná rozhodla správně, pokud jí invalidní důchod snížila.

Nejvyšší správní soud nezjistil ani namítanou nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů, ostatně stěžovatelka ani nespécifikovala, které její námitky krajský soud

pokračování

nevypořádal. Kasační stížnost stěžovatelky proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 1. 7. 2014, č. j. 72 Ad 20/2013 - 91, Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 věty první a odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelka nebyla v tomto řízení procesně úspěšná a žalovaná ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, proto Nejvyšší správní soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

Odměna soudem ustanovené zástupkyně stěžovatelky JUDr. Bronislavy Wittnerové, MSc., advokátky, a náhrada jejích hotových výdajů byla stanovena podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Zástupkyně stěžovatelky učinila v řízení o kasační stížnosti tři úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b), c) a d) advokátního tarifu (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, další porada s klientem přesahující jednu hodinu a doplnění kasační stížnosti), za které jí náleží odměna ve výši 3 x 1.000 Kč podle § 9 odst. 2 a § 7 advokátního tarifu a režijní paušál podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 3 x 300 Kč. Zástupkyni stěžovatelky bude vyplacena částka 3.900 Kč z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatelky, která je osvobozena od soudních poplatků, nese stát (srov. § 35 odst. 8 a § 60 odst. 4 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. září 2014

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu